



Ηρώων Πολυτεχνείου 82,
Πειραιάς 18536

☎ 210.41.81.664

Αγίου Ελευθερίου 48,
Καμίνια 18541
☎ 213.04.51.414.

e-mail:
info@polytopo.edu.gr

ΤΜΗΜΑ : _____

ΟΝΟΜΑ-ΕΠΩΝΥΜΟ: _____

ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ : _____

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ : _____

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ : ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΥΡΙΓΟΥ - ΧΡΥΣΑΝΘΗ
ΚΟΥΡΟΥΚΛΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 06/05/2021

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α. Διά γάρ τό θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καί νῦν καί τό πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τά πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατά μικρόν οὕτω προϊόντες καί περί τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περί τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καί τῶν περί τόν ἥλιον καί τά ἄστρα καί περί τῆς τοῦ παντός γενέσεως. Ὁ δέ ἀπορῶν καί θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διό καί ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γάρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασιῶν) ὥστ' εἶπερ διά τό φεύγειν τήν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διά τό εἰδέναι τό ἐπίστασθαι ἐδίωκον καί οὐ χρησεῶς τινος ἔνεκεν. (Ἀριστοτέλους, Μετά Τά Φυσικά)

Β. Τά ὑποκείμενα πρὸς τόν βίον ἡμῖν, οἷον τό σῶμα καί τά περί τό σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστίν ἢ χρήσις, καί πλέον, θάτερον, ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτήν καί χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καί τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως. (Ἀριστοτέλους, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισώνα)

Γ. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζη τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἶπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν. (Ἐπικούρου Ἐπιστολή πρὸς Μενουκέα)

A1α. Σε κάθε ένα από τα παραπάνω κείμενα αναπτύσσεται ένας συλλογισμός που καταλήγει σε ένα συμπέρασμα. Να εντοπίσετε και να γράψετε εκείνα τα συμπεράσματα που έχουν δεοντολογικό χαρακτήρα.

Μονάδες 4

A1β. Για κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να γράψετε σε ποιο από τα τρία κείμενα αναφοράς (A, B, ή Γ) επιβεβαιώνεται το περιεχόμενο της.

1. Η φιλοσοφική γνώση είναι αυτοσκοπός.
2. Η ενασχόληση με τη φιλοσοφία είναι εφικτή και αναγκαία για όλους.
3. Η φιλοσοφία συνιστά προϋπόθεση προόδου σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
4. Χάρη στη φιλοσοφία ο άνθρωπος αξιοποιεί σωστά τα φυσικά του εφόδια.
5. Η φιλοσοφία ως τρόπος ζωής απαλλάσσει τον άνθρωπο από παθολόγες ψυχικές καταστάσεις.
6. Η φιλοσοφία προστατεύει τον άνθρωπο από το ενδεχόμενο της καταστροφικής ή αυτοκαταστροφικής δράσης.

Μονάδες 6

B1. Ποια στάδια διαγράφει ο άνθρωπος για να φτάσει στην ευδαιμονία; Να τα εντοπίσετε στο κείμενο αναφοράς A και να τα σχολιάσετε σύντομα (150-200 λέξεις)

Μονάδες 10

B2. Βασιζόμενοι στα κείμενα αναφοράς B και Γ να συντάξετε ένα κείμενο (150-200 λέξεων) στο οποίο θα επιχειρηματολογείτε, επικαλούμενοι τους δύο φιλοσόφους, για την προσφορά της φιλοσοφίας στον ανθρώπινο βίο.

Μονάδες 10

B3. Να επιβεβαιώσετε την ορθότητα των παρακάτω λέξεων, γράφοντας δίπλα σε καθεμιά τη λέξη Σωστό ή Λάθος.

α) Ο Αριστοτέλης ανέλαβε τη διαπαιδαγώγηση του γιου του Φιλίππου του του Β΄.

β) Η πρώτη επαφή του Αριστοτέλη με την επιστήμη της ιατρικής ήταν κοντά στον Εύδοξο.

γ) Τα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη αποτελούν τη συνέχεια των Πολιτικών.

δ) Ο Αριστοτέλης προκάλεσε το θαυμασμό του Πλάτωνα με την οξύνοιά του.

ε) Ο Αριστοτέλης αναγκάστηκε να εγκαταλείψει για πρώτη φορά την Αθήνα όταν κατηγορήθηκε για προσβολή των θείων και αθεΐα.

Μονάδες 10

B4. α) Να εντοπίσετε σε κάθε ένα από τα κείμενα αναφοράς μια λέξη, της οποίας η σημασία είναι διαφοροποιημένη στα νέα ελληνικά (**3 μονάδες**) και να συντάξετε για κάθε μια από αυτές μια πρόταση, ώστε να αναδεικνύεται η σημερινή της σημασία (**3 μονάδες**).

β) Να γράψετε από δύο ομόρριζα στα νέα ελληνικά των όρων: κτᾶσθαι, χρήσθαι, διάξειν, θησόμεθα (**Μονάδες 4**)

B5. Παράλληλο κείμενο: (απόσπασμα από άρθρο στο διαδίκτυο)

Θα ξεκινήσω λέγοντας, ότι η φιλοσοφία αποτελεί μια πνευματική δραστηριότητα που έχει έναν καθαρά θεωρητικό χαρακτήρα, ταυτόχρονα όμως συνδέεται στενά με το πεδίο της ανθρώπινης πράξης. Για τον λόγο ακριβώς αυτό ενδιαφέρει, όχι μόνον τον φιλόσοφο, ή τον σπουδαστή της φιλοσοφίας, αλλά και τον απλό, καθημερινό άνθρωπο που θέλει να συμμετέχει στα κοινά ως συνειδητοποιημένος πολίτης. Κατά συνέπεια, υπάρχει μία ιδιαίτερα ουσιαστική σχέση που συνδέει τη φιλοσοφία, τόσο με την Παιδεία όσο και με την Κοινωνία.

Το ερώτημα όμως είναι το εξής: έχει άραγε η φιλοσοφία σήμερα τη θέση που της αξίζει; Η απάντηση δυστυχώς είναι, ότι υπάρχει ένα σοβαρό έλλειμμα ανθρωπιστικής παιδείας και μια απαξίωση της φιλοσοφίας στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Σε όλες τις βαθμίδες Εκπαίδευσης, από το Δημοτικό έως το Πανεπιστήμιο, η έμφαση για τη «μόρφωση» των παιδιών μας δίνεται ακριβώς στην *εκπαίδευση* και όχι στην *παιδεία* με την αρχαία της σημασία. Στόχος δηλαδή της εκπαίδευσης των νέων, σε όλους τους κλάδους, είναι να αποκτήσουν γνώσεις στο πλαίσιο της ειδικότητάς τους, ώστε να καταστούν ικανοί για την αγορά εργασίας. Λείπει όμως κάθε μέριμνα για την ευρύτερη πνευματική τους καλλιέργεια, κάτι το οποίο μπορούν να προσφέρουν μόνον οι ανθρωπιστικές σπουδές, με κύριο πυλώνα τη φιλοσοφία.

Της Δήμητρας Σφενδόνη-Μέντζου,
Καθηγήτρια Φιλοσοφίας της Επιστήμης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Να συγκρίνετε το κείμενο αναφοράς Β με το περιεχόμενο του της Δήμητρας Σφενδόνη ως προς την προσφορά και την αναγκαιότητα της φιλοσοφίας.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Θουκυδίδης, 1, 99

Λίγο πριν από το ξέσπασμα του Πελοποννησιακού Πολέμου, οι Λακεδαιμόνιοι υπέβαλαν στους Αθηναίους την πρότασή τους για ειρήνη. Τον λόγο στην αθηναϊκή Εκκλησία του Δήμου λαμβάνει ο Περικλής εκθέτοντας τους προβληματισμούς του. Στο παρόν απόσπασμα, εισηγείται στους Αθηναίους τους όρους που θα πρέπει να θέσουν οι ίδιοι πια στους Λακεδαιμονίους ως προς την ειρηνευτική τους πρόταση.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἣν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι

ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι

τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ

λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν,

Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξηνηλασίας

μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς

σπονδαῖς οὔτε τόδε), τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες

ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κάκεῖνοι ταῖς ἐαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι [τοῖς

Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκάστοις ὡς βούλονται· δίκας τε

ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ

ἀμυνόμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῆ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναί

δὲ χρῆ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν, ἣν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχώμεθα, ἧσσον ἐγκεισομένους

τούς ἐναντίους ἔξομεν, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγιστα

τιμαὶ περιγίνονται.

Γ1. Να μεταφραστεί στα Νέα Ελληνικά το χωρίο του αδίδακτου κειμένου:

<< Πολλά δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα ... ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται.>>

Μονάδες 10

Γ2. Να αναφέρετε με ποιους ὀρους θα πρέπει, κατὰ τὴν ἀπόψη του Περικλή, να δηλώσουν οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι ἀποδέχονται τὴν πρόταση εἰρήνης που τοὺς υπέβαλαν νωρίτερα οἱ Λακεδαιμόνιοι.

Μονάδες 10

Γ3. α. «δίκας τε ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθῆκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῆ πόλει ἀποκρίνασθαι.» να μετατρέψετε τὰ ἀπαρέμφατα του ἀποσπάσματος στο β' ενικό προστακτικῆς του ἰδίου χρόνου στην ἄλλη φωνή. (μονάδες 2)

β. Για τὰ ἐπιρρήματα του ἀποσπάσματος «εἰδέναι δὲ χρῆ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν, ἦν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχόμεθα, ἥσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν» που βρίσκονται στο συγκριτικό βαθμό, να γράψετε τοὺς ἄλλους δύο βαθμούς. (μονάδες 4)

γ. Να γράψετε τὸν τύπο που ζητεῖται για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις:

αὐθαιρέτους: τὴ δοτικὴ ενικού θηλυκού γένους.

ἡμετέρων: τὸν ἴδιο τύπο για ἓναν κτήτορα.

πόλει: την αιτιατική ενικού.

ιδιώτη: την κλητική ενικού.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τούς όρους: **ἐκεῖνα, ἀποκρινάμενοι, ξυμμάχων, αὐτονόμους** (το υπογραμμισμένο του κειμένου). (μονάδες 4)

β. «**ἀρχομένους**» να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε την ἐγκλίση που επιλέξατε (μονάδες 1).

γ. «**Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἣν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι**» Να μεταφέρετε το παραπάνω χωρίο στον πλάγιο λόγο χρησιμοποιώντας απαρεμφατική σύνταξη με εξάρτηση από τη φράση: Περικλῆς ἔφη

(μονάδες 3)

Μονάδες 10